

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента СУКМАНОВСЬКОЇ Лідії Михайлівни на дисертаційне дослідження ДМИТРИШИН Олени Олегівни «Адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства», подане на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Проблема захисту прав дітей та забезпечення їхнього повноцінного розвитку є важливим національним пріоритетом, і для її вирішення потрібен комплексний підхід. В Україні існує широка нормативно-правова база, яка регулює питання захисту дітей від насильства, включаючи закони, спрямовані на забезпечення їхніх прав та захист від жорстокого поводження. Проте, незважаючи на ці заходи, статистика та реальні ситуації свідчать, що проблема залишається актуальною, а жорстокість і насильство продовжують мати місце.

Насильницькі дії щодо дітей є порушенням прав людини, зокрема дитини, і цей вид насильства, нажаль, так само розповсюджений в кожній країні Європи, Азії, Америки, незалежно від їх соціально-демографічних, економічних, географічних особливостей. Виключна небезпечність насильства щодо дітей, особливо домашнього насильства, обумовлюється тим, що заподіюється не лише фізична чи психічна шкода самій дитині, але і здійснюється негативний вплив на її фізичний і моральний розвиток, соціалізацію, навчання тощо. Особливого загострення проблеми протидії насильницьким діям, у тому числі і у сфері сімейних відносин, щодо дітей набули в сучасних умовах воєнного стану в Україні.

Дисертаційна робота Дмитришин О.О. присвячена актуальній проблемі – аналізу механізму адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які

постраждали від домашнього насильства, шляхом визначення його сильних і слабких сторін, з'ясування питання взаємодії різних суб'єктів у процесі захисту прав дітей, ролі профілактичних заходів у запобіганні домашньому насильству, а також вироблення на цій основі рекомендацій щодо вдосконалення вказаного механізму.

Варто зазначити, що законодавство України передбачає низку важелів для боротьби з домашнім насильством, включаючи правові акти, що регулюють питання захисту прав дітей. Зокрема, Закони України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” та “Про охорону дитинства” визначають основні принципи і порядок взаємодії державних органів у цій сфері. Проте практика застосування цих норм виявляє низку проблем, таких як недостатність ресурсів для реалізації передбачених заходів, низька ефективність координації між органами влади та обмежений доступ дітей до спеціалізованих послуг.

Враховуючи вказане вище, адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення, а реалізація цього захисту є важливим завданням і обов'язком держави. Водночас, дослідження цієї теми є актуальним не лише з точки зору юридичної науки, але й з огляду на необхідність забезпечення реального захисту дітей від домашнього насильства.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пп. 3, 8 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 11 червня 2020 року № 454, та відповідно до пп. 11, 12 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 21 травня 2024 року № 326 і Напрямів наукових досліджень ЛьвДУВС на 2022–2027 роки, (номер державної реєстрації 0122U200304).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Розглянувши дисертацію Дмитришин О.О. та ознайомившись з

опублікованими за темою науковими працями доцільно констатувати наукову цінність роботи, високий ступінь обґрунтування сформульованих наукових положень, виводів, пропозицій та рекомендацій. З теоретичної точки зору дисертація дає відповіді на важливі концептуальні питання, що виникають у процесі адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

Поставлені завдання дослідження стають очевидними при знайомленні зі структурою дослідження, які обумовлені логікою і послідовністю викладення наукового матеріалу. Структура дослідження побудована з урахуванням дослідження мети та завдань, характеризується логічною послідовністю у викладенні теоретичного аналізу та відображенні результатів дослідження.

У вступі дисертанткою визначено актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики. У першому розділі розглядаються питання, пов'язані із станом наукової розробки проблематики захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства, а також міжнародні стандарти захисту прав дітей як основа їх захисту на вітчизняному рівні. Другий розділ дисертації присвячений розкриттю поняття та структурі механізму адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей в Україні, які постраждали від домашнього насильства (засоби, гарантії захисту), а також питанням форм та методів діяльності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

Третій розділ дисертації розкриває зарубіжний досвід забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства та перспективні напрями його імплементації у вітчизняне законодавство з метою запровадження чи удосконалення відповідних процедур.

Обрана дисертанткою структура роботи дозволила всесторонньо дослідити предмет дисертаційної роботи, а зацікавленим особам чітко простежити за думкою автора стосовно найважливіших аспектів, що стосуються понять: “права дитини”, “правовий захист прав дитини”, “міжнародні стандарти захисту прав дитини”, “захист прав дітей, що постраждали від домашнього насильства”,

“суб’єкти адміністративно-правового захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства” і на цій основі подано характеристику адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

З огляду на це, можна констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом щодо проведеного дослідження, об’ємним та всебічним використанням наукового та емпіричного матеріалу. Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене вирішенню наукового завдання щодо адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства.

Ключові теоретико-методологічні та методико-прикладні положення дисертаційної роботи були впроваджені у освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ з навчальних дисциплін “Поліцейська діяльність”, “Запобігання та протидія домашньому насильству”.

Про прикладну значущість дисертаційної роботи свідчать сформовані автором пропозиції про внесення змін до Законів України “Про запобігання та протидію домашньому насильству”, “Про охорону дитинства”.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вона представляє системне, комплексне дослідження основних теоретичних і практичних питань адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, котрі зазнали домашнього насильства, що здійснено крізь призму сучасних реалій та актуальних викликів.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, у співвідношенні з поставленою метою та завданнями дослідження можна віднести до висновків, що характеризують новизну дисертаційної роботи.

Апробація результатів дослідження

Основні положення та висновки дисертації, знайшли відображення в 15 наукових публікаціях, зокрема: 5 – у виданнях, які входять до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), а також у 10 тезах виступів на науково-

практичних заходах. Усі публікації формують вагомий науковий доробок авторки та повною мірою відображають представлені у дослідженні елементи наукової новизни, її теоретико-методологічні та методико-прикладні положення. Обсяг, кількість і якість друкованих праць відповідають вимогам до публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії і надають авторці право публічного захисту дисертаційної роботи.

Водночас підкреслюючи теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження Дмитришин О.О., позитивно оцінюючи його загалом, наголошуємо, що окремі положення дисертації носять дискусійний характер, потребують більш глибокого дослідження та обґрунтування.

1. У підрозділі 2.1. «Поняття та структура механізму адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей в Україні, які постраждали від домашнього насильства (засоби, гарантії захисту)» на с. 98-100, авторка не повною мірою розкриває поняття адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, що постраждали від домашнього насильства.

Для цілісного розуміння позиції авторки з цього приводу існує потреба в додатковому уточненні вказаного поняття.

2. Також на сторінці 90 роботи авторка пропонує оптимізувати процес винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника шляхом запровадження можливості віддаленої подачі заяви, доповненої доказами протиправних дій, до правоохоронних структур, ініціюючи отримання припису через електронні ресурси або мобільні програми. Вважаю, що така процедура не може бути апробованою в сучасних реаліях, оскільки правоохоронним структурам (Національній поліції зокрема) необхідно пересвідчитись у наявності факту випадку домашнього насильства щодо дитини, після чого мати підставу для винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника з застосуванням до нього відповідних обмежень.

3. У дисертаційній роботі авторка на с. 193-194 акцентує увагу на необхідності широкого застосування судами корекційних програм, що має стати пріоритетом державної політики у сфері запобігання домашньому насильству,

адже це сприятиме як ресоціалізації кривдників, так і захисту потерпілих, особливо дітей.

Зауважу, що відповідальними за організацію та виконання програм для кривдників в Україні є місцеві державні адміністрації і органи місцевого самоврядування. Після того, коли ці відповідальні суб'єкти виконують свої повноваження щодо організації та реалізації програм для кривдників, тобто коли буде місце, КУДИ направляти кривдника на програму для кривдників, тоді суд зможе здійснювати направлення таких кривдників на відповідні програми. Наразі ж, оскільки такі програми для кривдників організовано у небагатьох окремих громадах в Україні, суди не мають змоги широко застосовувати законодавство у цій сфері та сприяти ресоціалізації кривдників.

Аналіз наукової праці Дмитришин О.О. свідчить про те, що авторкою самостійно написана дисертація, яка присвячена актуальній у сучасному адміністративному праві проблемі. Робота має цінність та значимість у забезпеченні державної політики у сфері запобігання та протидії домашнього насильства щодо дітей.

Особистий внесок здобувача

Наукова глибина та самостійність проведеного дослідження, достовірність наукових висновків, що містяться у роботі, новизна наукових результатів і теоретичних положень, що пропонуються на захист, свідчить про особистий вклад здобувача в юридичну науку.

Відповідність роботи вимогам МОН України

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності з нормами та правилами МОН України, є завершеною самостійною кваліфікаційною науково-дослідною роботою авторки та характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. За структурою та технічним оформленням відповідає стандартам МОН України.

Загальний висновок

Детально та всебічно вивчена робота Дмитришин О.О. характеризується

високим науково-значущим потенціалом для: сучасної теорії адміністративного права; удосконалення норм чинного законодавства; підвищення результативності діяльності Національної поліції у даній сфері щодо забезпечення захисту прав дітей.

З огляду на викладене, вважаю, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів дисертація **ДМИТРИШИН Олени Олегівни** на тему «Адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, які постраждали від домашнього насильства», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Доцент кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу**

**навчально-наукового інституту з
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції**

Львівського державного університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Лідія СУКМАНОВСЬКА